

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR. 410.016.01.2015

P/15/027

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków

T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44

lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/027 – Komercjalizacja wyników badań naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Rafał Rossowski – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93857 z 31 lipca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Instytut Odlewnictwa, ul. Zakopiańska 73, 30-418 Kraków (dalej: Instytut)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. dr hab. inż. Jerzy Józef Sobczak – Dyrektor Instytutu (dalej: dyrektor) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena¹

Działalność Instytutu w okresie objętym kontrolą, tj. lata 2011-2015 (do czasu zakończenia kontroli), w zakresie realizacji umów i innych zobowiązań dotyczących wsparcia komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz w zakresie uzyskiwanych rezultatów programów wspierających komercjalizację wyników badań naukowych, jak również ich zgodność z założonymi celami i postanowieniami umów nie budziła wątpliwości w związku z czym Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do działalności Instytutu w tych zakresach.

Ocenę uzasadniają działania, jakie Instytut Odlewnictwa podejmował w celu realizacji projektów objętych kontrolą i uzyskiwania określonych celów zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami, co miało odzwierciedlenie w wynikach przeprowadzonych kontroli zrealizowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR) oraz w przeprowadzonym audycie jednego z kontrolowanych projektów. W żadnej z ww. kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, jak również nie kierowano zaleceń pokontrolnych, a w przypadku audytu nie rekomendowano innych rozwiązań niż obowiązujące w Instytucie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zawartych umów i innych zobowiązań dotyczących wsparcia komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Instytut zakończył realizację 54 projektów. Realizowane przez Instytut projekty finansowano zarówno ze środków budżetowych jak również środków UE. Kontrolą objęto dwa projekty finansowane ze środków budżetowych (NCBiR), tj:

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

- 1) Projekt pn. *Innowacyjna technologia produkcji wlewków kuziennych o różnicowanej masie poprzez zastosowanie uniwersalnych zestawów odlewniczych* (dalej: projekt INNOTECH)² realizowany w ramach programu wsparcia nauki i przedsiębiorstw w zakresie realizacji innowacyjnych przedsięwzięć z różnych dziedzin nauki i branż przemysłu, ze szczególnym wskazaniem na obszar zaawansowanych technologii³;
- 2) Projekt pn. *Opracowanie innowacyjnych technologii wytwarzania złożonych konstrukcyjnie, wysokojakościowych odlewów precyzyjnych ze stopów metali lekkich* - (dalej: projekt PBS) w realizowany ramach programu wsparcia sektora nauki i sektora przedsiębiorstw w zakresie badań stosowanych z różnych dziedzin nauki w celu zdobycia wiedzy mającej zastosowanie praktyczne (ścieżka programowa A).

(dowód: akta kontroli, str. 4-5, 60, 165-178)

1. Analizie poddano wnioski konkursowe złożone przez Instytut – jako lidera konsorcjum do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na dofinansowanie dwóch ww. projektów. W przypadku projektu INNOTECH kwota przeznaczona na dofinansowanie wg zawartej umowy wyniosła 1 900 tys. zł, a w przypadku projektu PBS 3 745 tys. zł. Wnioski sporządzono zgodnie ze wzorami NCBiR. We wnioskach zawarto informacje dotyczące m.in. publikacji naukowych, opracowań nowych technologii, innowacyjnych produktów, wdrożeń do produkcji czy sprzedaży patentów/licencji oraz zrealizowanych projektów obejmujących badania naukowe, komercjalizacje wyników badań naukowych i prac rozwojowych finansowanych ze środków publicznych z ostatnich trzech lat. Wykazywano również otrzymane najważniejsze międzynarodowe i krajowe wyróżnienia. Wszystkie ww. informacje były zgodne z danymi zawartymi m.in. na stronie internetowej Instytutu Odlewnictwa.

Analiza nazw i przedmiotów projektów nieobjętych kontrolą wskazuje na nierealizowanie przez Instytut projektów analogicznych do projektów kontrolowanych.

(dowód: akta kontroli, str. 4-5, 60)

2. W Instytucie prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową dla poszczególnych projektów finansowanych ze środków pochodzących z dotacji. Sposób prowadzenia powyższej ewidencji (na kontach zespołu „4” i zespołu „5”) zapewniał identyfikację środków finansowych wydatkowanych na realizację projektów operacji księgowych związanych z tymi projektami, jak również umożliwiał ich rozliczenie i spełniał, nałożony umowami o wykonanie i finansowanie projektów, wymóg ewidencjonowania kosztów w układzie rodzajowym z podziałem analitycznym kosztów.

(dowód: akta kontroli, str. 11-20, 70-86, 116-122, 162-164, 224, 245)

3. Analizując koszty poniesione przez Instytut podczas realizacji zadań w ramach projektów poddanych kontroli, w badanej próbie dokumentów księgowych⁴ wszystkie poniesione koszty były zaplanowane w kosztorysach i harmonogramach projektów. Analizie poddano w ramach projektu PBS 76 dowodów księgowych na łączną kwotę 906 380,55 zł⁵ oraz w ramach projektu INNOTECH 34 dowody księgowe na łączną kwotę 920 767,26 zł⁶. Poddane analizie dowody księgowe były opisane zgodnie z postanowieniami zawartymi w umowach o dofinansowanie. Analizie poddano również raporty godzinowe porównując je z danymi zawartymi w kartach rozliczenia czasu pracy pracownika. Nie stwierdzono

² Nr umowy Innotech-K2/IN2/83/182219/NCBiR/13; wartość całkowita projektu 3 100 tys. zł, kwota dofinansowania 1 900 tys. zł.

³ Zgodnie z par. 2 ust. 2 pkt 1 umowy o wykonanie i finansowanie projektu INNOTECH projekt obejmował realizację fazy badawczej (faza A) tj. badania przemysłowe lub prace rozwojowe, skierowane na zastosowanie w działalności gospodarczej, natomiast nie obejmował fazy przygotowań do wdrożenia (faza B) obejmującej działania, których celem jest przygotowanie wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej (tj. komercjalizacji).

⁴ Do analizy wybrano koszty z każdej grupy kosztów powyżej 2 000 zł z tym, że w każdej grupie kosztów każdego zadania zrealizowanego przez Instytut w ramach projektów poddanych kontroli wybrano największy z nich, a w przypadku grupy kosztów: usługi obce i materiały wszystkie powyżej 2 000 zł (dla zakończonego projektu INNOTECH wzięto pod uwagę cały okres realizacji projektu, w przypadku PBS do 31 lipca 2015 r.- projekt zakończony wg umowy 31 sierpnia 2015 r.).

⁵ Kwota dofinansowania zadań realizowanych przez Instytut (zad. 2, 3, 7, 8, 13 i 14) 1 231 037,51 zł – do czasu zakończenia kontroli projekt nie został rozliczony.

⁶ Kwota dofinansowania zadań realizowanych przez Instytut (zad. 3, 4, 8 i 10) 920 767,26 zł.

rozliczania godzin pracy w danym dniu, w więcej niż jednym zadaniu oraz więcej niż ośmiu godzin. Wskazana liczba godzin realizacji zadań był zgodna z liczbą godzin wykazywanych w raportach godzinowych dla poszczególnych pracowników.

Nie stwierdzono przypadków finansowania osób niebiorących udziału w danym zadaniu oraz finansowania realizacji zadania z różnych źródeł.

(dowód: akta kontroli, str. 6-7, 8-21, 23-45, 50-59, 61-63, 70-86, 89-115, 123-139, 143-161, 179, 183, 219-279)

4. Zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju⁷ dla projektów o całkowitej wartości dofinansowania przekraczającej 2 000 000 zł Dyrektor zleca przeprowadzenie zewnętrznego audytu ich wykonania. Ww. informacje zawarto w obu umowach o wykonanie i finansowanie projektów w § 11 pn. *Kontrola i audyt*. Jednakże, w związku z tym, iż kwota dofinansowania Projektu INNOTECH była mniejsza niż wskazana w ustawie audyt nie przeprowadzono, ale zgodnie z ww. wymogami dla projektu PBS audyt został przeprowadzony. W Opinii i sprawozdaniu z audytu wskazano m.in., że stwierdzono, iż dane liczbowe i opisowe zawarte w dokumentach związanych z realizowanym projektem są wiarygodne, realizacja wydatków i uzyskanie założonych efektów związanych z audytowanym projektem odbywało się zgodnie z wymaganiami zawartymi we wniosku i umowie oraz, że operacje gospodarcze są ujęte w wyodrębnionej dla projektu ewidencji księgowej i poprawnie udokumentowane. Kontrolowanej jednostce nie rekomendowano innych rozwiązań niż obowiązujące.

(dowód: akta kontroli, str. 184, 223-224, 244-245)

5. W okresie realizacji projektów dyrektor NCBiR zgodnie z art. 42 ww. ustawy z racji nadzoru nad wykonaniem projektu przeprowadził dwukrotnie kontrole projektu INNOTECH. Nie przeprowadzano kontroli projektu PBS.

Kontrole projektu INNOTECH były planowe z tym, że jedna była kontrolą finansową⁸ a druga merytoryczna⁹.

Zakres przedmiotowy kontroli finansowej obejmował m.in. prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej dla projektu, zgodność zapisów w ewidencji księgowej z dowodami księgowymi i ze stanem faktycznym, opis dowodów księgowych w sposób umożliwiający ich jednoznaczne przypisanie do kosztów projektu, zgodność przedstawiania informacji dotyczących aspektów finansowych projektu ze stanem faktycznym, rozliczanie wydatków we wnioskach o płatność z faktycznie poniesionymi w okresie kwalifikowalności kosztów projektu oraz występowania kosztów niekwalifikowalnych.

Zakres przedmiotowy kontroli merytorycznej obejmował zagadnienia dotyczące realizacji celu i zakresu badań zapisanych we wniosku ze stanem badań opisanych w udostępnionych sprawozdaniach z wykonania zadań zrealizowanych do 15 grudnia 2014 r., ocenę metod badawczych i stosowanego wyposażenia badawczego oraz analizę wyników prac koncepcyjnych i eksperymentalnych wykonanych w ramach działań okołoprojektowych.

Żadna z ww. kontroli nie wykazała nieprawidłowości lub uchybień w związku z tym nie kierowano wniosków i zaleceń w sprawie ich usunięcia.

(dowód: akta kontroli, str. 185, 223-224, 244-245)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Instytutu w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Instytut, wg Najwyższej Izby Kontroli, realizował postanowienia zawarte w umowach oraz inne zobowiązania dotyczące wsparcia komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

⁷ Dz.U.2014.1788 ze zm. (dalej: ustawa o NCBiR). Artykuł 44 w przedstawionej formie obowiązywał do 15 maja 2015 r., tj. w okresie realizacji przedmiotowych projektów.

⁸ Przeprowadzona 1 września 2014 r. – obejmująca okres od 1 maja 2013 r. do 31 lipca 2014 r.

⁹ Przeprowadzona od 15 grudnia 2014 r. do 8 stycznia 2015 r. – obejmująca okres od 1 stycznia 2013 r. do 8 stycznia 2015 r.

2. Rezultaty programów wspierających komercjalizację wyników badań naukowych oraz zgodność z założonymi celami i postanowieniami umów

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie z § 8 umów o wykonanie i finansowanie projektów INNOTECH¹⁰ i PBS¹¹ zobowiązano Instytut, działający na rzecz i w imieniu współwykonawców projektu, do przedkładania NCBiR, w formie papierowej i elektronicznej zgodnie ze wzorem, raportów rocznych¹², raportu końcowego¹³, raportu z wdrożenia¹⁴, raportu „ex-post”¹⁵, oraz kopie ostatecznych wersji *Sprawozdań o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)*, składanych w Głównym Urzędzie Statystycznym w każdym roku realizacji projektu.
2. Raporty roczne oraz kopie sprawozdań składane w Głównym Urzędzie Statystycznym były przekazywane w wymaganych umową terminach do NCBiR. Instytut w przypadku projektu PBS do 12 sierpnia 2015 r. nie zwracał się do NCBiR o zmianę zakresu lub terminu dostarczenia raportów lub sprawozdań, natomiast w przypadku projektu INNOTECH Instytut zwrócił się o zmianę terminu przekazania raportu końcowego z jego realizacji i, za zgodą NCBiR, raport przekazano 15 lipca 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 46-47, 64-65)

Informacje przedstawione przez poszczególnych wykonawców zadań w przekazanych do NCBiR raportach okresowych (PBS i INNOTECH) i raporcie końcowym¹⁶ (INNOTECH) w zakresie osiągniętych rezultatów potwierdzają realizację celów poszczególnych zadań wskazywanych we wnioskach o dofinansowanie projektów¹⁷. We wniosku o dofinansowanie projektu PBS wskazano, że w ramach realizacji projektu zostanie wykorzystane doświadczalne stanowisko badawcze, którego konstrukcja została opracowana w Instytucie, wg sposobu precyzyjnego odlewania, będącego przedmiotem zgłoszenia patentowego (nr P.396030, w 2011 r.) W ramach realizacji projektów nie dokonywano zgłoszeń patentowych.

W raporcie końcowym z realizacji projektu INNOTECH wskazano, że podmiotem zobowiązującym się do wdrożenia wyników jest Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o.o. jeden z konsorcjantów. Zgodnie ze wskaźnikiem rezultatu była zawiązana współpraca jednostek B+R z przedsiębiorcami w ramach konsorcjum (tylko dla ścieżki In-Tech) wypełniając tym samym wartość docelową wskaźnika. Zgodnie ze wskaźnikami produktu również osiągnięto cel w zakresie liczby rozwiązań technologicznych o potencjale innowacyjnym przygotowanym do wdrożenia, jako produkty udoskonalone dotyczy jednego rozwiązania.

(dowód: akta kontroli, str. 48-49, 66-69, 210-218)

¹⁰ Okres realizacji projektu od 1 maja 2013 r. do 30 kwietnia 2015 r.

¹¹ Okres realizacji projektu od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2015 r.

¹² Raport roczny/okresowy, wraz rozliczeniem poniesionych kosztów, wykonawca przedkłada w terminie do dnia 31 marca każdego roku realizacji projektu po zawarciu umowy, o ile realizacja projektu trwała dłużej niż 6 miesięcy (raport dokumentuje postęp realizacji projektu wraz z wykorzystaniem dofinansowania według stanu na 31 grudnia, nie jest wymagany w przypadku, gdy termin zakończenia jego realizacji określono najpóźniej na 30 czerwca ostatniego roku realizacji projektu).

¹³ Raport końcowy wraz z rozliczeniem kosztów poniesionych w ramach projektu wykonawca przedkłada w terminie 60 dni od daty zakończenia realizacji projektu.

¹⁴ Raport z wdrożenia wyników projektu Wykonawca przedkłada w terminie 30 dni po upływie 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu.

¹⁵ Raport „ex-post” dotyczy obowiązku sprawozdawczego w zakresie ewaluacji i wykonawca przedkłada go w terminie 30 dni po upływie 5 lat od daty zakończenia realizacji projektu.

¹⁶ Instytut jest zobowiązany do przedłożenia raportu końcowego z realizacji projektu PBS do 31 października 2015 r. (60 dni po jego zakończeniu).

¹⁷ Informacja nie dotyczy zadań realizowanych w projekcie PBS niezakończonych do 31 grudnia 2014 r. tj. zadania nr 10, 12-14.

3. Do 10 sierpnia 2015 r. NCBiR nie formułowało uwag do składanych przez Instytut raportów okresowych oraz, w przypadku projektu INNOTECH, raportu końcowego, jak również nie wносиło zastrzeżeń, co do zagrożenia terminu realizacji projektów.
(dowód: akta kontroli, str. 186)
4. Instytut jako lider konsorcjów realizujących przedmiotowe projekty nie zwracał się do NCBiR z informacją o niemożności realizacji projektów zgodnie z założonymi celami.
(dowód: akta kontroli, str. 186)
5. Zgodnie z zapisami w umowach o wykonanie i finansowanie projektów wykonawca zobowiązany jest do współpracy z NCBiR lub upoważnionym podmiotem i udzielania informacji dotyczących zrealizowanego projektu, w szczególności do przedkładania informacji o efektach ekonomicznych i innych korzyściach powstałych w wyniku realizacji projektu. Ze względu na obowiązek ewaluacji określony w art. 31 ust. 1 ustawy o NCBiR, w umowach postanowiono, że NCBiR lub uprawniony podmiot będzie zwracał się do wykonawcy o współpracę w procesie ewaluacji, w szczególności o udział w ankietach, wywiadach oraz udostępnianie informacji przydatnych.
Zarządzeniem nr 2 z dnia 5 stycznia 2010 r. w sprawie realizacji projektów rozwojowych finansowanych ze środków budżetu państwa na naukę dyrektor Instytutu zarządził, że przez okres 5 lat od daty zakończenia projektu oryginały dokumentów niezbędnych do kontroli przechowywane są w Sekcji Finansowo-Księgowej z wyjątkiem wniosków i umów, które przechowywane są w Centrum Projektów i Monitoringu.
(dowód: akta kontroli, str. 143-144, 186-201)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Instytutu w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W zakresie osiągania rezultatów programów wspierających komercjalizację wyników badań naukowych oraz zgodność z założonymi celami i postanowieniami zawartych umów Instytut realizował postanowienia oraz osiągnął cele w nich zawarte.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.
Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości oraz brakiem uwag do kontrolowanej działalności Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych i nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Kraków, dnia 15 października 2015 r.

Kontroler

Rafał Rossowski
Starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie
z up.

Jan Kosiniak
Wicedyrektor